

Quicksan Wet
natuurbescherming
Ninaberlaan 9 en 11,
Hellendoorn

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Opdrachtgever:

Dhr. Giezen
Ninaberlaan 11
7447 AA Hellendoorn

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 204822
Datum: 3-8-2023
Projectleider: M. Christenhusz
Opgesteld: R. Karssen
Gecontroleerd: M. Van der Heide
Status: Definitief
Versie: 1

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	17
3	Natuurwetgeving en -beleid	18
3.1	Inleiding	18
3.2	Bescherming van soorten	18
3.3	Bescherming van gebieden.....	18
3.4	Bescherming van houtopstanden	19
3.5	Natuurnetwerk Nederland	19
4	Methode	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Bureauonderzoek	21
4.3	Terreinbezoek.....	21
5	Beschermde soorten	22
5.1	Inleiding	22
5.2	Planten.....	22
5.3	Zoogdieren.....	22
5.4	Vogels	25
5.5	Reptielen.....	27
5.6	Amfibieën	27
5.7	Vissen.....	28
5.8	Ongewervelden	28
6	Conclusie	29
6.1	Beschermde soorten.....	29
6.2	Bescherming gebieden	29
6.3	Bescherming houtopstanden	30
6.4	Natuurnetwerk Nederland	30
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	30
6.6	Geldigheid rapportage.....	30
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	32

1 Inleiding

De twee initiatiefnemers, woonachtig aan de Ninaberlaan 9 en 11 in Hellendoorn, hebben de handen ineengeslagen om hun erven gezamenlijk te herinrichten. De herinrichting van de erven omvat het verwijderen van een aantal bijgebouwen die momenteel nog in gebruik zijn. Het doel is om ruimte te creëren voor de realisatie van twee nieuwe woningen.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeschermbesleid noodzakelijk. Met deze toetsing wordt duidelijk hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Ninaberlaan 9

Het betreffende plangebied bevindt zich aan de periferie van de verstedelijkte omgeving van Hellendoorn, in de provincie Overijssel en de gemeente Hellendoorn (figuur 1). Het gebied in kwestie is gesitueerd aan de westzijde van Ninaberlaan te Hellendoorn, zoals afgebeeld in figuur 2. Binnen het plangebied staat een woonhuis (figuur 3) met diverse bijgebouwen. Deze bijgebouwen omvatten:

- een schuur met aangrenzend een woning (figuur 4);
- een bijgebouw bij de woning (figuur 5);
- een bouwwerk dat fungeert als overkapping voor de camper van de eigenaar (figuur 6);
- een tuinhuisje (figuur 7).

De schuur heeft een dak van golfplaten, terwijl zowel de woning, het bouwwerk en het tuinhuisje zijn voorzien van een pannendak. Het aangrenzende bijgebouw heeft daarentegen een bitumendakbedekking. Bovendien heeft enkel de woning een spouwmuur, maar ontbreken er open stootvoegen. In het gebied zijn diverse inheemse plantensoorten te vinden, waaronder akkerviooltjes, Canadese fijnstraal, grasmuur, klein streepzaad, knopkruid en melganzenvoet. Aan de zuidzijde van het bijgebouw naast de woning zijn drie leilindes in een rij geplant (figuur 6). Verder bevindt zich ten zuidoosten van het bouwwerk een naaldboom (figuur 8). Daarnaast zijn er op verschillende plekken op het erf sierteeltgewassen aanwezig, en staat er in het noordwesten een coniferen haag als perceelsafscheiding met het erf van huisnummer 11. Verlichting en watervoerende elementen zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

Ninaberlaan 11

Net zoals het eerdergenoemde plangebied op huisnummer 9, bevindt het aangewezen plangebied op Ninaberlaan 11 zich eveneens aan de rand van de stedelijke omgeving in de provincie Overijssel en de gemeente Hellendoorn (figuur 1). Dit plangebied is gelegen aan de westzijde van Ninaberlaan te Hellendoorn (figuur 2). Binnen het plangebied is er tevens een residentie (figuur 9) met verschillende bijgebouwen aanwezig. Deze bijgebouwen bestaan uit:

- twee aaneengesloten schuren (figuur 10);
- een tuinhuisje dat dienstdoet als dierenhok (figuur 11).

De zuidelijke schuur wordt gedeeltelijk gebruikt door de zoon van de initiatiefnemer. Beide schuren zijn bedekt met golfplaten daken, terwijl het tuinhuisje is voorzien van een pannendak. Geen van de bijgebouwen beschikt over een spouwmuur. In het gebied zijn verschillende inheemse plantensoorten te vinden, waaronder akkerviooltjes, duizendblad, grote brandnetel, klein streepzaad en stinkende gouwe. Aan de zuidzijde van het tuinhuisje bevindt zich een solitaire trompetboom, zichtbaar in figuur 11. Bovendien zijn er diverse hagen, waaronder beukenhagen, aanwezig in de voortuin. Verlichting en watervoerende elementen zijn ook in dit plangebied niet aanwezig.

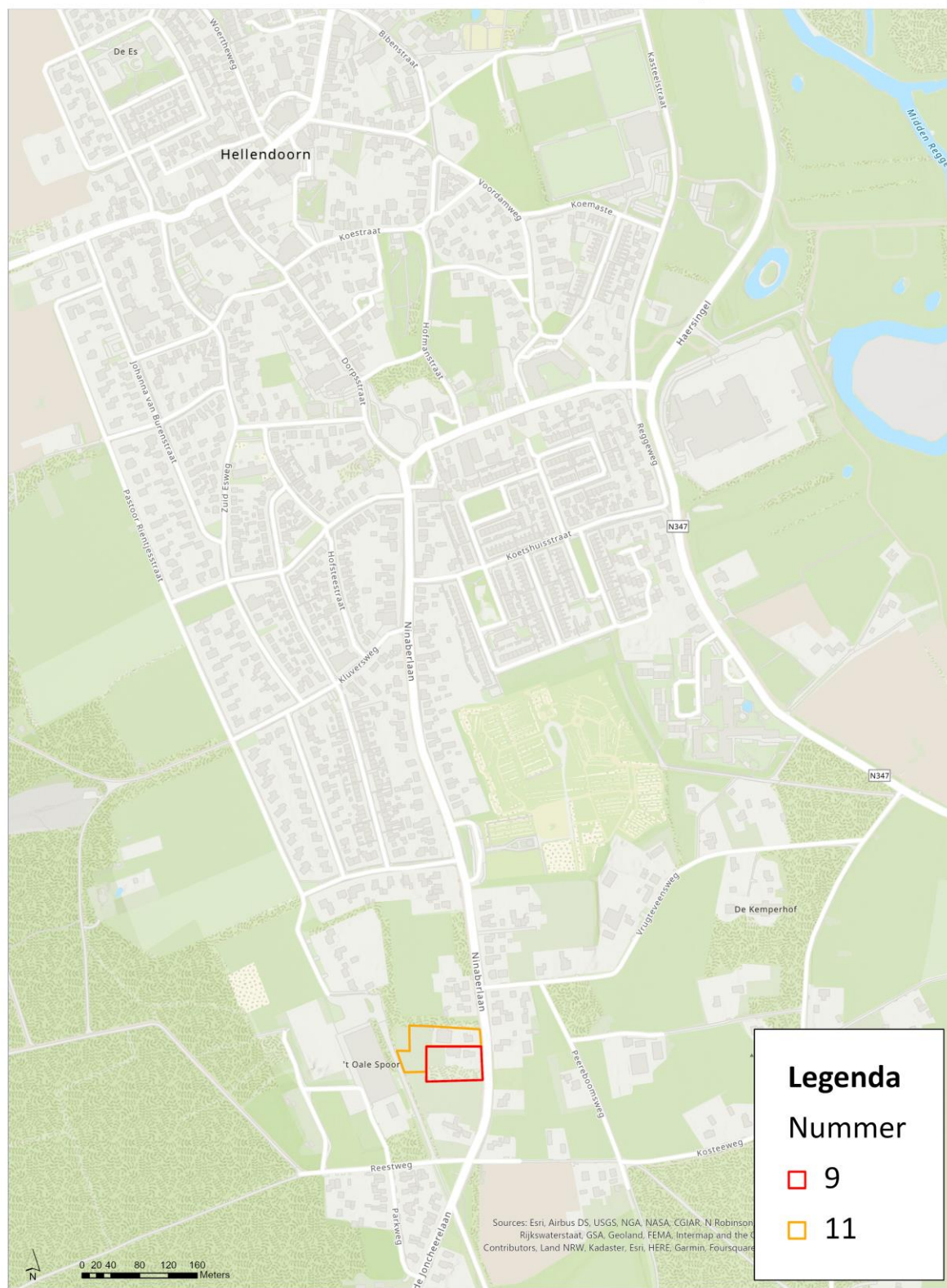
Herontwikkeling Ninaberlaan 9 en 11 Hellendoorn

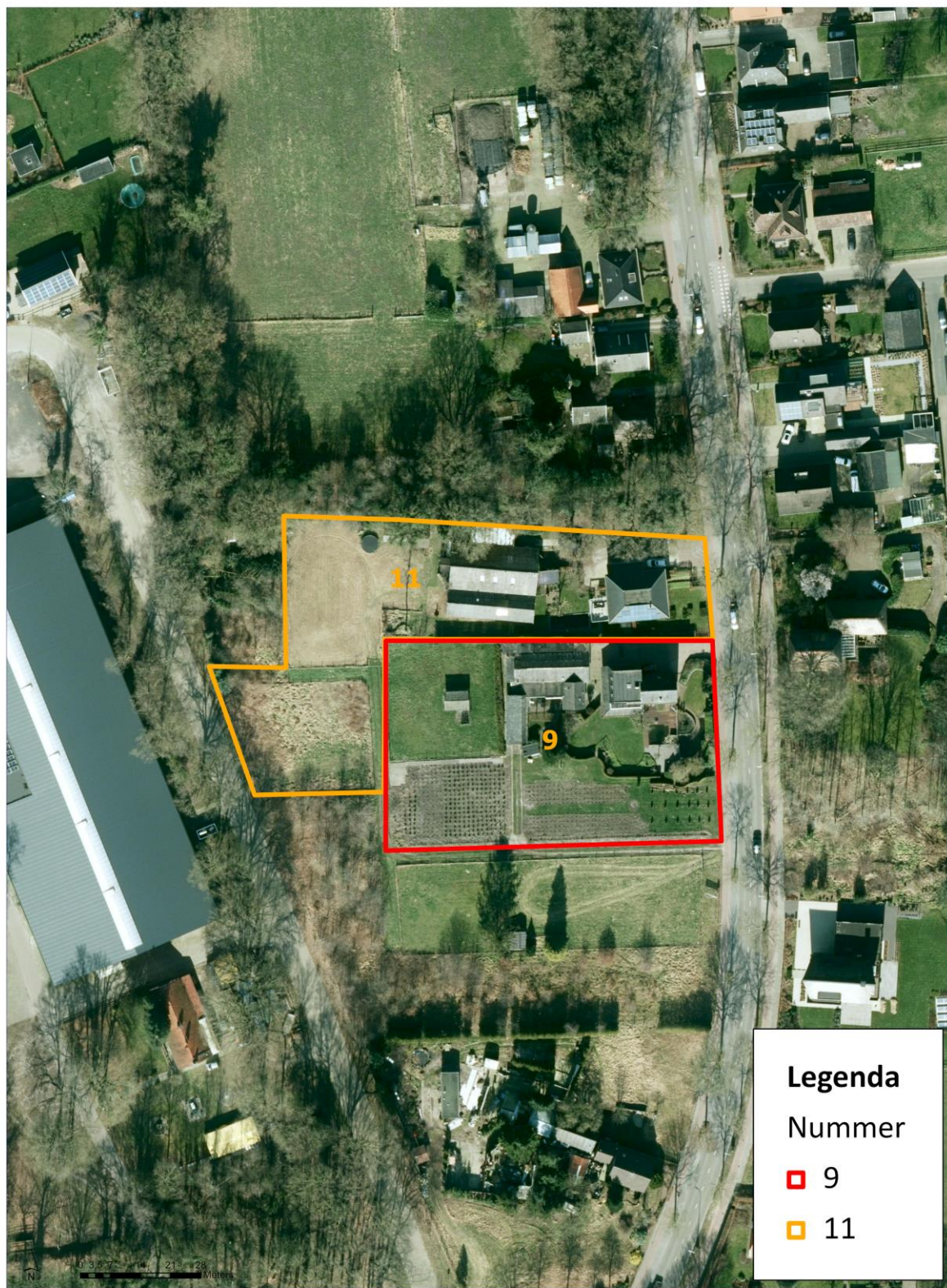
M. Giezen

Projectnummer: 204822

Datum: 1-8-2023

Figuur 1: Weergave van de ligging van beide plangebieden aan Ninaberlaan 9 en 11 ten opzichte van Hellendoorn (AERIUS, 2023).

Figuur 2: Luchtfoto van beide plangebieden aan Ninaberlaan 9 en 11 (AERIUS, 2023).

Figuur 3: Zicht vanaf de Ninaberlaan op het woonhuis met huisnummer 9, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 4: Zicht vanaf het perceel op de schuur met de aangrenzende woning, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 5: Zicht vanaf het perceel op het bijgebouw naast de woning, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 6: Zicht vanaf het perceel op het bouwwerk dat fungeert als overkapping voor de camper van de eigenaar en op één van de drie leilindes, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 7: Zicht vanaf het perceel op het tuinhuisje, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 8: Zicht vanaf het perceel op de naaldboom, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 9: Zicht vanaf de Ninaberlaan op het woonhuis met huisnummer 11, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 10: Zicht vanaf het perceel op de twee aaneengesloten schuren, situatie op 19 juli 2023.

Figuur 11: Zicht vanaf het perceel op de solitaire trompetboom en het tuinhuisje dat fungeert als dierenhok, situatie op 19 juli 2023.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemers zijn voornemens om hun respectievelijke erven te herinrichten met als doel ruimte te creëren voor de ontwikkeling van twee nieuwe woonhuizen. In dit kader is het plan om alle bestaande bijgebouwen op beide locaties te slopen en de twee bomen uit figuur 8 en 11 te verwijderen. Naast de realisatie van de nieuwe woonhuizen, omvat het voorgenomen project tevens de aanleg van groenvoorzieningen. Momenteel zijn de specifieke plantsoorten en de exacte locaties van de aan te planten groenelementen nog niet definitief vastgesteld, maar hier wordt nauwgezet aan gewerkt door een landschapontwerper van Eelerwoude. De beoogde aanplant zal bijdragen aan het versterken van het natuurlijke karakter van de omgeving.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor de plangebieden.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer sprake is of kan zijn van een overtreding, dan dient er onderzocht te worden of een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied aan de Ninaberlaan 9 en 11 liggen niet in een Natura 2000-gebied. In de ruime omgeving van de plangebieden liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 2,5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug (AERIUS, 2023). De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot de plangebieden of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Op 2 november 2022 heeft de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de tot dan toe geldende bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. In dat kader is voor zowel de bouw-/aanlegfase als voor de gebruiksfase van ruimtelijke ontwikkelingen daarom weer een stikstofdepositieberekening benodigd. Deze stikstofberekening volgt in een afzonderlijke rapportage.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bomen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen de plangebieden twee bomen gekapt. Dit betreft de naaldboom uit figuur 8 op het erf van huisnummer 9 en de trompetboom uit figuur 11 op het erf van huisnummer 11. Echter valt het kappen van deze twee bomen buiten de bovengenoemde voorwaarden voor de bescherming van houtopstanden. Het betreft namelijk twee solitaire bomen op een erf binnen de bebouwde kom. Daarnaast is deze beplanting van bomen niet groter dan 10 are en zijn de bomen ook niet in een rij aangeplant. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het ‘nee, tenzij’- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het bestemmingsplan. Daarnaast moet het plangebied in het NNN of een andere door de provincie beschermde natuurzone liggen. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking. Dit betekent dat in die provincie bij een ontwikkeling waarvoor een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is altijd een toetsing aan het natuurbeleid moet worden uitgevoerd.

Gevolgen plangebied

De plangebieden bevinden zich niet in het NNN. Daarnaast kent het natuurbeleid in de provincie Overijssel geen externe werking, hierom is een toetsing in het kader van het NNN niet noodzakelijk.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Karssen uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 19 juli 2023 bij 20°C, droog, half bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.2 Planten

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn onder andere diverse algemene plantensoorten zoals akkerviooltjes, Canadese fijnstraal, duizendblad, grasmuur, grote brandnetel, klein streepzaad, knopkruid, melganzenvoet en stinkende gouwe aangetroffen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Daarnaast is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in de plangebieden uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van de plangebieden is het niet waarschijnlijk dat binnen de plangebieden beschermde plantensoorten voorkomen. Het aanwezige terreintype is een grasveld en het beheer bestaat uit maaien. Veel van de beschermde soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in zeer specifieke habitats als kalkgraslanden, kalkrijke akkers, zinkgraslanden, natuurlijk beheerde akkerranden, specifieke bostypen, op schrale, kalkhoudende bodems en schrale heidegronden. Dergelijke habitats komen binnen de plangebieden niet voor.

Effecten en ontheffing

In de plangebieden zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.3 Zoogdieren

5.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In de plangebieden is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In de plangebieden kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en een gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Verblijfplaatsen

In beide plangebieden zijn meerdere gebouwen aanwezig, waarbij alleen de gebouwen waar werkzaamheden plaatsvinden in deze beschrijving worden opgenomen. Deze omvatten alle bijgebouwen op beide percelen. Vanwege de ongunstige bouwkundige staat en eigenschappen zijn alle bijgebouwen ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bijgebouwen bestaan onder meer uit een enkelsteens muur, houtwerk, golfplaten daken en pannendaken. Hoewel vleermuizen mogelijk naar binnen kunnen kruipen door bijvoorbeeld kieren en gaten, heerst er binnen een ongunstig microklimaat door de ventilatie (tocht). Bovendien zijn er in deze bijgebouwen geen spouwmuren of dakbeschotten aanwezig, waardoor mogelijkheden voor vleermuizen om zich te verschuilen ontbreken. Een spouwmuur en een dakbeschot is enkel aanwezig bij de woning (figuur 4) op huisnummer 9. Echter heeft deze woning geen open stootvoegen of andere openingen waardoor wegkruipmogelijkheden voor vleermuizen ontbreken. In de bomen die gekapt worden zijn geen boomholtes of spleten aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen, zoals de gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Foerageergebieden en vliegroutes

Vleermuizen gebruiken graag luwe zones om te foerageren en lijnvormige elementen als vliegroute om zich langs te verplaatsen. Beide plangebieden zijn door het ontbreken van bijvoorbeeld houtwallen niet geschikt als vliegroute (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes). Het is wel mogelijk dat vleermuizen boven de tuin en rond de gebouwen van beide plangebieden foerageren. Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek meerdere vleugels van een dagpauwoog op de grond in het tuinhuisje (figuur 11) en de zuidelijk gelegen schuur (figuur 10) van huisnummer 11 aangetroffen. Dit kan duiden op een foeragerende gewone grootoorvleermuis. De omgeving van de plangebieden is ook geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van een houtopstand ten noorden van het plangebied van huisnummer 11.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Gezien de ongunstige bouwkundige staat en eigenschappen van de gebouwen waar werkzaamheden aan plaats zullen vinden, zijn er geen verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen aanwezig. Ook zitten er in de te kappen bomen geen boomholtes of spleten die kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Er worden geen geluids- en trillingsverstoringen veroorzaakt door de sloopwerkzaamheden aan mogelijke verblijfplaatsen in de directe omgeving dankzij voldoende afstand. Bovendien zullen de sloopwerkzaamheden van de bijgebouwen overdag plaatsvinden, waardoor ook het uitzenden van licht naar mogelijke verblijfplaatsen wordt vermeden. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen hierom worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn niet noodzakelijk.

Foerageergebieden en vliegroutes

Het mogelijke foerageergebied zal niet intact blijven door het slopen van het tuinhuisje (figuur 11) en de zuidelijk gelegen schuur (figuur 10) in het plangebied van huisnummer 11. De aangetroffen vleugels van een dagpauwoog in deze twee gebouwen kunnen namelijk duiden op de aanwezigheid van een foeragerende gewone grootoorvleermuis. Echter betreft het geen essentieel foerageergebied doordat er voldoende alternatieven in de omgeving van de plangebieden aanwezig zijn. Daarnaast zijn beide plangebieden niet geschikt als vliegroute door het ontbreken van bijvoorbeeld houtwallen. Negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes worden hierom uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn niet noodzakelijk.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen de plangebieden aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn, vos en diverse algemene muizen en spitsmuizen. Deze soorten kunnen de plangebieden gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal mogelijk van de plangebieden gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals bunzing, eekhoorn, egel, hermelijn, steenmarter en wezel kunnen in de plangebieden voorkomen. Van de bunzing, hermelijn en wezel ontbreken binnen de plangebieden sporen in de vorm van prenten, uitwerpselen of prooiresten. In geen van de bijgebouwen zijn nesten van de kleine marterachtigen aangetroffen. In de zuidelijk gelegen schuur (figuur 10) van huisnummer 11 zijn uitwerpselen van vermoedelijk een steenmarter aangetroffen. Onder het bouwwerk (figuur 6) en in de schuren (figuur 4 en 10) zijn materialen in stapels opgeslagen waar een egel een winternest onder kan hebben. Verder zijn er geen eekhoornnesten aangetroffen in de twee te verwijderen bomen. Daarnaast is het mogelijk dat voor enkele soorten de plangebieden onderdeel uitmaakt als leefgebied, zoals foerageergebied, maar betreft het geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van het leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Enkel voor de egel en de steenmarter geldt dat negatieve effecten niet zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen zijn ter plaatse van de werkzaamheden te verwachten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren noodzakelijk.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels. Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn enkel aangetroffen en te verwachten binnen het plangebied van huisnummer 9. Onder de overkapping aan de zijkant van de schuur (figuur 4) op huisnummer 9 is een nest van vermoedelijk een boerenwaluw aangetroffen. De spinnenwebben boven het vermoedelijke boerenwaluw nest indiceren dat het minimaal een jaar niet meer in gebruik is. Er zijn ook geen uitwerpselen aangetroffen in en rondom het nest. Tegen de gordingen aan de onderkant van het dak van het bouwwerk (figuur 6) kan een boerenwaluw een nest maken. Echter zijn hier geen nesten aangetroffen van een boerenwaluw. De onderkant van het dakoverstek van de schuur (figuur 4) en het tuinhuisje (figuur 7) zijn geschikt voor een huiswaluw om een nest te maken. Ook hier zijn geen nesten aangetroffen. Verder biedt de woning (figuur 4) de mogelijkheid voor verblijfplaatsen van een huismus en een gierzwaluw. Deze vogelsoorten kunnen een nest tussen de dakpannen en het dakbeschot maken. Andere vogelsoorten zoals een kerkuil of steenuil met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats zijn niet te verwachten in de plangebieden. De schuren beschikken niet over dergelijke openingen in de nok waar deze vogelsoorten naar binnen kunnen vliegen. Ook sporen in de vorm van braakballen of uitwerpselen van deze soorten zijn niet waargenomen.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In de plangebieden zijn geen vogelsoorten aangetroffen waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Echter zijn vogelsoorten die behoren tot deze categorie wel te verwachten in de plangebieden. Beide tuinen bieden de mogelijkheid voor een functionele leefomgeving van een boomklever en een boomkruiper. Onder het bouwwerk (figuur 6) en in de schuren (figuur 4 en 10) zijn materialen in stapels opgeslagen waar een gekraagde roodstaart en/of een zwarte roodstaart een nestlocatie kan maken. Verder biedt de woning (figuur 4) de mogelijkheid voor verblijfplaatsen van een ringmus en een spreeuw. Deze vogelsoorten kunnen een nest tussen de dakpannen en het dakbeschot maken.

Overige (broed)vogels

De te verwachten vogels binnen en direct rondom de plangebieden vallen onder de algemene broedvogels van erven en bossen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van de plangebieden: houtduif, groenling, merel, roodborst, pimpelmees, koolmees, witte kwikstaart, tjiftjaf en winterkoning. Alleen binnen het plangebied van huisnummer 9 zijn twee nesten aangetroffen vermoedelijk van algemeen voorkomende broedvogels. Deze nesten zijn aangetroffen onder de overkapping aan de zijkant van de schuur (figuur 4).

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Tijdens het veldbezoek is er onder de overkapping aan de zijkant van de schuur (figuur 4) een nest van vermoedelijk een boerenzwaluw aangetroffen. Echter geven de spinnenwebben boven dit nest en de afwezigheid van uitwerpselen aan dat het niet meer in gebruik is. Tegen de gordingen aan de onderkant van het dak van het bouwwerk (figuur 6) kan een boerenzwaluw een nest maken. Echter zijn hier geen nesten aangetroffen van een boerenzwaluw. De onderkant van het dakoverstek van de schuur (figuur 4) en het tuinhuisje (figuur 7) zijn geschikt voor een huiszwaluw om een nest te maken. Ook hier zijn geen nesten aangetroffen. Andere vogelsoorten zoals een kerkuil of steenuil met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats zijn niet te verwachten in de plangebieden door de afwezigheid van relatief grote openingen in de schuren. Negatieve effecten op de hiervoor genoemde soorten kunnen daarom worden uitgesloten. Desondanks biedt het dak van de woning in figuur 4 de mogelijkheid voor verblijfplaatsen van een huismus en een gierzwaluw. Aangezien deze woning wordt verwijderd kunnen negatieve effecten op de huismus en de gierzwaluw niet worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor deze vogelsoorten is noodzakelijk.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In de plangebieden zijn geen nesten en vogels aangetroffen waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Als er buiten het broedseizoen van 1 maart tot 15 juli wordt gewerkt en er tijdens de werkzaamheden geen in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, zullen de verwachte vogelsoorten in de plangebieden geen negatieve effecten ondervinden. Het betreft de volgende soorten: boomklever, boomkruiper, gekraagde roodstaart, ringmus, spreeuw en de zwarte roodstaart. Er is voor deze soorten voldoende alternatief leefgebied beschikbaar in de omgeving van de plangebieden en daarnaast zijn deze soorten flexibel genoeg om elders een nest te maken. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor vogelsoorten met een jaarrond beschermde functionele leefomgeving is niet noodzakelijk.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige middels een broedvogelinspectie is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Tijdens het veldbezoek zijn er nog twee nesten aangetroffen van vermoedelijk een merel en een roodborst. Deze nesten mogen enkel worden weggehaald als ze niet in gebruik zijn.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor de huismus en de gierzwaluw noodzakelijk.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermd reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. In de plangebieden ontbreekt dergelijk geschikt biotoop. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom de plangebieden (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.6 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen de plangebieden in beperkte mate gebruiken als landbiotoop. In de plangebieden zelf zijn geen watervoerende elementen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van voortplantingsbiotoop op voorhand uit te sluiten is.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermd soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of poelkikker, worden uitgesloten in de plangebieden vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken watervoerende elementen in de plangebieden. De watervoerende elementen buiten de plangebieden bevinden zich op een afstand van meer dan 600 meter en daarmee spelen de plangebieden ook geen rol als landhabitat voor amfibieën. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën in en rondom de plangebieden (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van het leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermd amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.7 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen de plangebieden zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermden vissen zijn niet in de plangebieden aanwezig. Effecten op beschermde vissen zijn dan ook uit te sluiten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.8 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als brede geelgerande waterroofter, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder en platte schijfhoren niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit krabbenscheervegetaties en waardplanten als boswilg en wilde kamperfoelie. Daarnaast liggen de plangebieden buiten het bekende verspreidingsgebied van de meeste soorten (NDFF, 2023). Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom de plangebieden (NDFF, 2023).

Effecten en ontheffing

In de plangebieden zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van het leefgebied van een aantal beschermde zoogdieren en amfibieënsoorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad, kleine watersalamander, ree, haas, konijn, vos, diverse algemene muizen en spitsmuizen. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Overige zoogdieren

Voor de egel en de steenmarter geldt dat negatieve effecten niet zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen zijn ter plaatse van de werkzaamheden te verwachten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Broedvogels

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor de huismus en de gierzwaluw noodzakelijk.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Op 2 november 2022 heeft de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de tot dan toe geldende bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. In dat kader is voor zowel de bouw-/aanlegfase als voor de gebruiksfase van ruimtelijke ontwikkelingen daarom weer een stikstofdepositieberekening benodigd. Deze stikstofberekening volgt in een afzonderlijke rapportage.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen de plangebieden twee bomen gekapt. Dit betreft de naaldboom uit figuur 8 op het erf van huisnummer 9 en de trompetboom uit figuur 11 op het erf van huisnummer 11. Echter valt het kappen van deze twee bomen buiten de voorwaarden voor de bescherming van houtopstanden, zie paragraaf 3.4. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

De plangebieden bevinden zich niet in het NNN. Daarnaast kent het natuurbeleid in de provincie Overijssel geen externe werking, hierom is een toetsing in het kader van het NNN niet noodzakelijk.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Ook vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar met betrekking tot de onderdelen gebiedsbescherming en houtopstanden. Dit geldt overigens niet voor het onderdeel soortenbescherming. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor overige zoogdieren en vogels noodzakelijk doordat er mogelijk verblijfplaatsen van een steenmarter, egel, huismus en gierzwaluw aanwezig zijn.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- AERIUS. (2023, Juni 6). *AERIUS, rekeninstrument voor de leefomgeving*. Opgehaald van AERIUS Calculator: <https://www.aerius.nl/nl>
- ESRI. (2023, Juni 6). *ESRI Nederland*. Opgehaald van ESRI: <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF. (2023, Juni 6). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van NDFF: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/login.zul>
- NDFF. (2023, Juni 19). *NDFF Verspreidingsatlas*. Opgehaald van Verspreidingsatlas: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd².

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

² De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

www.eelerwoude.nl